

Miljø- og Fødevarerministeriet
Miljøstyrelsen

Regulering af pesticider og biocider i Danmark og EU

Møde i ATV Jord og Grundvand
18. september 2019

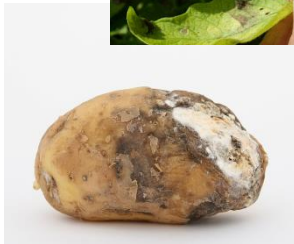
Maria Sommer Holtze
Kontorchef, Miljøstyrelsen
Pesticider & Biocider

Hvad er pesticider og biocider?

Bekæmpelsesmidler: indeholder stoffer til bekæmpelse af skadevoldende dyr, planter, svampe og bakterier.

PESTICIDER: beskytter afgrøder mod ukrudt, insekter og svampe og til at regulere afgrødens vækst.

BIOCIDER: slår skadegørere ihjel eller skræmmer dem væk. Der er mange forskellige typer BIOCIDER fx desinfektionsmidler, myggemidler, rotte- og musemidler, træbeskyttelsesmidler og konserveringsmidler.

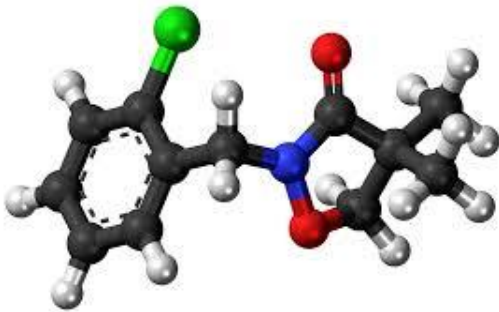

Pesticider - Godkendelsesproces – i EU og Danmark

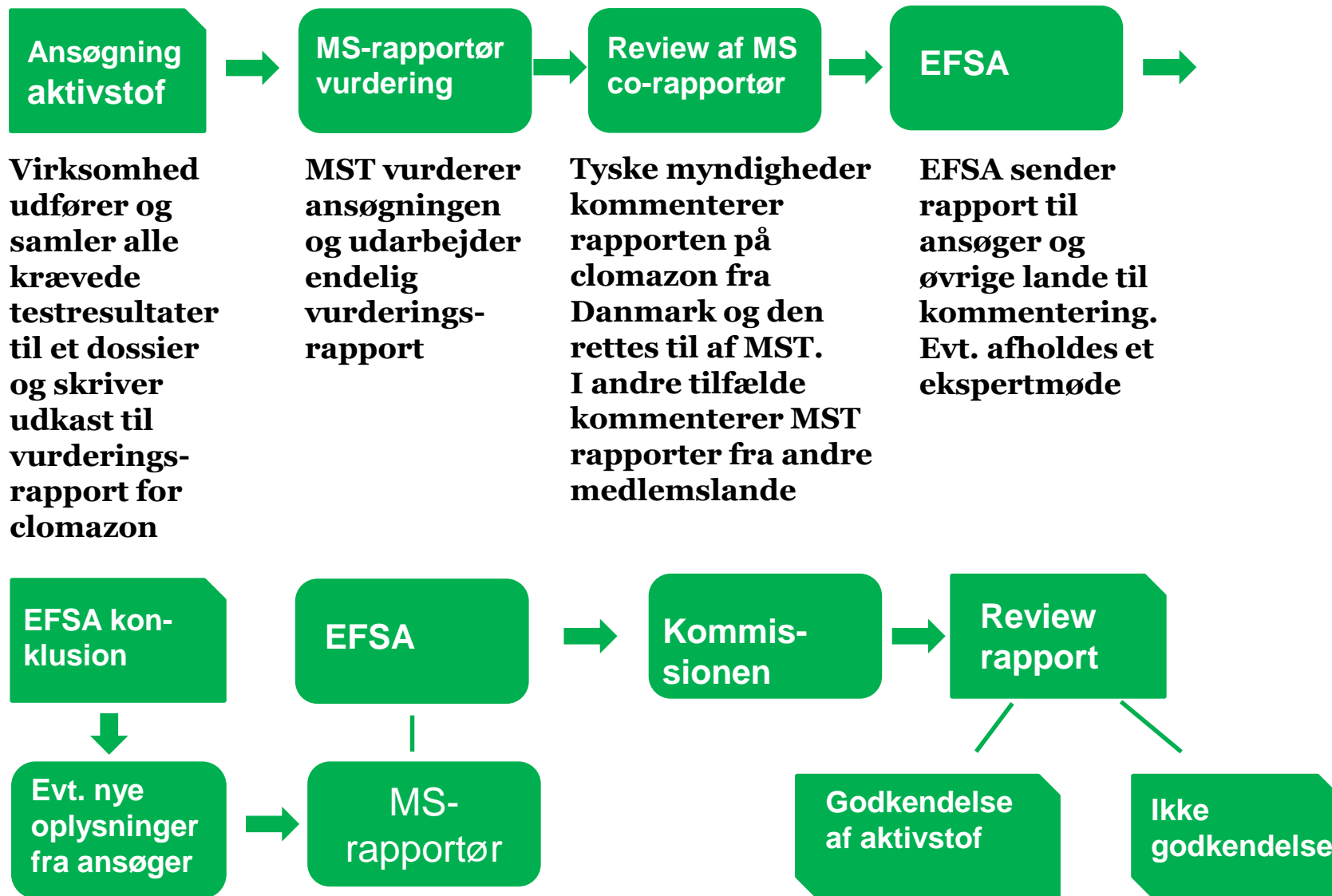
Først skal AKTIVSTOFFET godkendes i EU

- godkendes typisk for 10 – 15 år. Derefter skal de genvurderes i EU.
- Det vurderes, om der er vist sikker anvendelse – anvendelsen må ikke udgøre en uacceptabel risiko for sundhed og miljø, herunder grundvand
- for ét repræsentativt produkt til én anvendelse

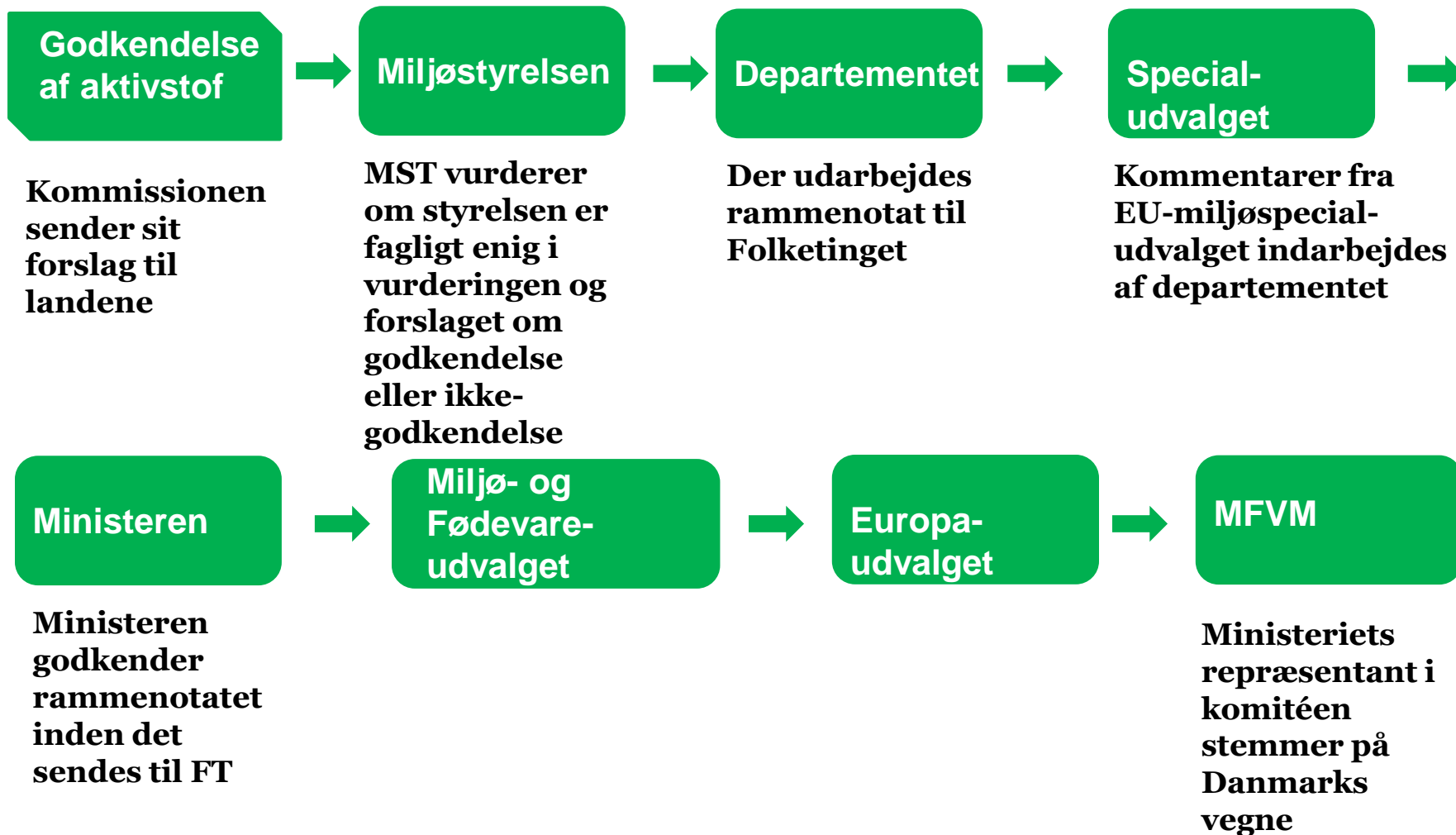
Fx. er der for aktivstoffet clomazon vist sikker anvendelse for ukrudtsmidlet Command CS i raps med den ansøgte dosering

Godkendelse af pesticidaktivstoffer, f.eks. clomazon

Beslutning om Danmarks indstilling til forslaget

National godkendelse af produkter med pesticider

Produkter med aktivstofferne skal godkendes i Danmark, før de må markedsføres og bruges.

I DK er det kun lovligt at anvende produkter med en dansk etiket.

Når aktivstoffet er fornyet i EU, så skal alle godkendelser af pesticidprodukter med det aktivstof til det danske marked genvurderes.

Hvis et aktivstof forbydes i EU, trækkes produkter med dette aktivstof tilbage fra det danske marked. Der er en frist for salg på højst 6 måneder og derefter 12 måneder til at anvendelse og besiddelse skal ophøre.

I særlige tilfælde kan der efterfølgende gives en dispensation til markedsføring af produkter med stoffer, der er forbudt i EU

- Kræver, at der kan vises sikker anvendelse for den anvendelse, der dispenseres til
- Asulox med aktivstoffet asulam til ukrudtsbekæmpelse i spinat og andre grønsagsfrø til frøavl – ikke godkendt i EU pga. problemer med rester i spiselige afgrøder

Danske særkrav for pesticider

Det er muligt at sætte nationale krav

– fx særlige DK grundvandskrav

- dansk modellering med danske særkrav
- Højst et år med overskridelse af grænseværdi ud af 20 år (EU 5 år ud af 20 år)
- alle nedbrydningsprodukter er relevante i modsætning til EU, så grænseværdien på 0,1 mikrogram pr. liter gælder
- Grænseværdien for nedbrydningsprodukter uden pesticideffekt kan sættes op fra 0,1 mikrogram/liter til 0,75 mikrogram/liter, hvis en konkret vurdering af stoffet viser, at der ikke er en sundhedseffekt eller miljørisiko – endnu ingen stoffer godkendt ud fra nye rammer

I praksis godkendes nogle produkter tæt på grænsen af det mulige ift. den politisk fastsatte grænseværdi

Godkendte produkter testes i VAP ved indikation på høj mobilitet af aktivstof eller nedbrydningsprodukt

Varslingssystem for udvaskning af pesticider til grundvand - VAP

VAP startet i 1998 – der testes:

- Regelret anvendelse af godkendte pesticider i maksimalt tilladte doseringer, under reelle, danske markforhold
- Om der sker udvaskning af pesticiderne og/eller deres nedbrydningsprodukter til grundvandet i koncentrationer over grænseværdien på 0,1 µg/L.

Testperioden er typisk 2 år efter udbringning.

Analyse af vandprøver fra 1 meters dybde (indhentet via dræn og sugeceller) samt fra grundvandet både nedstrøms og opstrøms for forsøgsmarken.

Anvendelse af VAP i reguleringen af pesticider

Kravværdien på 0,1 mikrogram pr. liter må ikke overskrides som årligt gennemsnit under en mark i VAP

Ekspertvurdering af om evt. overskridelser kan accepteres

VAP => evt. screening eller test i GRUMO, BK, regulering eller forbud

VAPs resultater gælder ikke jorder eller situationer, der ikke svarer til forholdene på VAP markerne

Fx særligt følsomme områder, BNBO og udvaskning fra punktkilder

Regulering af biocidområdet

Mange ligheder mellem pesticid- og biocidforordningen, men også væsentlige forskelle:

- EU-vurderingsprogrammet for biocidaktivstoffer – Aktivstofferne på vurderingsprogrammet vurderes frem mod 2025.
- Ligesom for pesticider sker godkendelse i 2 trin: Efter aktivstofgodkendelse, vurderes de konkrete biocidprodukter i forhold til de konkrete anvendelser i de lande, hvor de skal markedsføres.

Biocider opdeles i 22 forskellige ”produkttyper”:

Desinfektionsmidler (PT1-5):

PT1: Til brug på mennesker (hygiejne)

PT2: Ikke på mennesker -> overflader, materialer, *bekæmpe* alger

Konserveringsmidler (PT6-13):

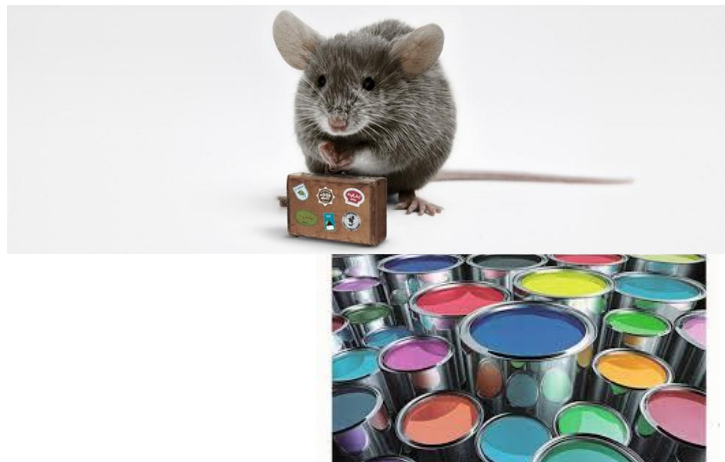
PT6: Til opbevaring i beholdere (maling, rengøringsmidler, ÷ fødevare, kosmetik mm.)

PT10: Beskyttende, *forebyggende* på byggematerialer mod f.eks. *alger*

Skadedyrsbekæmpelse (PT14-20):

PT14: Produkter til bekæmpelse af mus, rotter eller andre gnavere på anden vis end ved afskrækkelse eller tiltrækning.

PT18: Insekticider, acaricider og produkter til bekæmpelse af andre leddyr

Biocidaktivstofgodkendelse - vurdering

- Aktivstoffet vurderes ud fra stoffets iboende egenskaber og ét repræsentativt produkt i hver af de produkttyper, der er søgt godkendelse i.
- Effektiviteten til den konkrete anvendelse vurderes.
- Det vurderes, om der er sikker anvendelse.
- Som udgangspunkt godkendes aktivstoffer ikke, hvis de er (udelukkelseskriterier):
  - kræftfremkaldende,
  - skadelige for arveanlæggene, er
  - foster- eller fertilitetsskadende,
  - hormonforstyrrende eller
  - PBT (persistente, bioakkumulerende og toksiske) eller
  - vPvB (meget persistente og bioakkumulerende).

Aktivstofgodkendelse - undtagelser

Aktivstoffet kan alligevel godkendes selvom de er omfattet af udelukkelseskriterierne, hvis:

- Risikoen for mennesker, dyr eller miljø er ubetydelig ved eksponering – brug i lukkede systemer eller andre forhold der har som sigte at udelukke kontakt med mennesker eller udsætning i miljøet
- Der er dokumentation for at aktivstoffet er nødvendigt for at bekæmpe en alvorlig fare for menneskers eller dyrs sundhed eller miljøet
- En ikke-godkendelse kan have ”en uforholdsmæssig negativ samfundsmæssig konsekvens i forhold til risikoen for menneskers sundhed, dyrs sundhed eller miljøet som følge af stoffets anvendelse”

Overgangsordning fra nationalt til EU-lovgivning:

DKs nationale ordning fra 1980 fortsætter, indtil alle stoffer er vurderet i EU

Produkter omfattet af tidligere dansk godkendelsesordning – produkter til bekæmpelse af:

- Træødelæggende svamp
- Algevækst
- Slimdannende organismer i papirmasse
- Kaniner, mus og rotter, samt følgende laverestående dyr:
  - Utøj hos husdyr, herunder stuefugle
  - Tekstilskadedyr
  - Skadedyr i tømmer og træværk
  - Insekter, snegle, mider og lignende
  - Regnorme

Solgte mængder i DK for biocid-produkter godkendt efter DNO indgår i Bekæmpelsesmiddelstatistik

På trods af regulering sker der fund af ”nye” stoffer i grund- og drikkevand

Desphenyl-chloridazon - nedbrydningsprodukt fra:

Chloridazon (ukrudtsmidler)

Anvendt til sukkerroer og foderroer fra 1964 til 1996

DMSN,N-dimethylsulfamid (DMS) – nedbrydningsprodukt fra:

tolyfluanid anvendt til frugt og bær 1973-2007

dichlofluanid anvendt til frugt og bær i perioden 1966-1974 samt træbeskyttelse 1974-1999.

Chlorothalonil-amidsulfonsyre – nedbrydningsprodukt fra:

Chlorothalonil (svampemidler)

i hvede, kartofler, ærter, løg, porrer, solbær, ribs og jordbær på friland samt agurker og pryddplanter på friland og i væksthuse i perioden fra 1982 til 2000

Chlorothalonil har ikke været godkendt til træbeskyttelse i Danmark, men det kan have været lovligt anvendt i mindre omfang som biocid i træmaling og bundmaling til både. Disse anvendelser var tidligere ikke godkendelsespligtige. Stoffet er ikke ansøgt inden for fristen efter biocidreglerne i EU, og alle biocidanvendelser blev forbudt i 2011.

Regulering af pesticider historisk set

1945+: Pesticider vinder øget indpas i landbruget

1961: Giftnævnet klassificerer pesticider mht. mennesker og husdyr

1980: Kemikalieloven fastsætter miljøkrav - men anke udskyder forbud

1987: Krav om revurdering af tidligere klassificerede midler – men ikke forbud

1994: Mulighed for forbud

1994-95: De første forbud træder i kraft

1990'erne: Pesticiddirektivet udarbejdes

1998: VAP startes op, testresultater fra 2001/2002 og frem

2009: Pesticidforordningen (1107/2009) træder i kraft

2019: Massescreening for pesticider i grundvand

Miljø- og Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

Tak for opmærksomheden

